

Talousarvion ja -suunnitelman laadintaohje vuosille 2026–2029

jakelu: palvelualueet ja tytäryhtiöt

Kunnanhallituksen alustava talousarviosuunnitelma

- Palvelualueiden esittämän kehityksen toimintakate -66,7 milj. euroa on 9,2 % vuoden 2025 talousarviota heikempi. Vuoden 2025 tilinpäätösennusteeseen nähden toimintakate heikkenee 7,8 %.
- Verotulojen ennakoidaan kasvavan 5,7 %, vuoden 2025 talousarvioon verrattuna, ollen yhteensä 57,1 milj. euroa.
- Valtionosuuksien arvioidaan hieman laskevan. Valtionosuudet ovat 15,0 milj. euroa.
- Vuosikate on 6,0 milj. euroa, 287 € / asukas.
- Suunnitelmajoistojen määrä 8,8 miljoonaa euroa.
- Palvelualueiden esittämän kehityksen mukainen tilikauden tulos on arviolta -2,8 milj. €.
- Kertaluonteinen soteikiinteistöyhtiön perustamisesta syntyvä myyntivoitto on 4,25 milj. euroa, joka muuttaa tilikauden ylijäämäksi 1,3 milj. euroa.
- Bruttoinvestointien määrä on 10,3 miljoonaa euroa.
- Kunnan lainakanta on vuoden 2026 lopussa 83 milj. euroa, ollen asukasta kohden 3 962 euroa.

Ulkoinen ja sisäinen kehys yhteensä

Ulkoiset ja sisäiset

	MTA 2025	TA Kehys palvelualueiden esitys 2026	Muutos %
KOKO KUNTA, vain ulkoiset			
TOIMINTATUOTOT	9 485 603	7 753 704	-18,3
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	64 000	124 000	93,8
TOIMINTAKULUT	-70 674 208	-74 616 175	5,6
TOIMINTAKATE	-61 124 605	-66 738 471	9,2
KOKO KUNTA, ulkoiset ja sisäiset			
TOIMINTATUOTOT	29 791 786	28 250 138	-5,2
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	64 000	124 000	93,8
TOIMINTAKULUT	-90 980 390	-95 112 609	4,5
TOIMINTAKATE	-61 124 604	-66 738 471	9,2
HALLINTOPALVELUT			
TOIMINTATUOTOT	1 796 130	1 640 089	-8,7
TOIMINTAKULUT	-12 693 262	-13 338 884	5,1
TOIMINTAKATE	-10 897 132	-11 698 795	7,4
SIVISTYS JA HYVINVOINTIPALVELUT			
TOIMINTATUOTOT	3 665 024	3 539 764	-3,4
TOIMINTAKULUT	-58 571 877	-60 889 107	4,0
TOIMINTAKATE	-54 906 853	-57 349 343	4,4
TEKNINEN- JA ELINVOIMAPALVELUT			
TOIMINTATUOTOT	24 330 632	23 070 285	-5,2
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	64 000	124 000	93,8
TOIMINTAKULUT	-19 715 251	-20 884 618	5,9
TOIMINTAKATE	4 679 381	2 309 667	-50,6

Aikataulut

Lautakuntien talousarvioehdotukset tulee toimittaa kunnanhallitukselle viimeistään 23.9.2025 mennessä.

Tytäryhtiöiden materiaali palautetaan 23.9.2025 mennessä kunnanhallitukselle.

Kunnanjohtajan ehdotus talousarvioksi julkaistaan arviolta 27.10.2025.

Kunnanhallitus käsittelee talousarviota 27.10.2025 ja 3.11.2025.

Kunnanvaltuusto päättää veroprosenteista sekä lopullisesta talousarviosta vuodelle 2025 10.11.2025.

Käyttösuunnitelmat ovat valmiina 31.12.2025 mennessä.

Taloussuunnittelun tehtävät ja periaatteet

Talousarvion laadintaperusteena on valtuuston hyväksymä kuntastrategia. Uusi strategia hyväksytään alustavan aikataulun mukaisesti 20.10.2025 valtuustossa. Kuntastrategiasta johdetaan talousarvion eri tulosalueille toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Sitovat tavoitteet kuntastrategian toteuttamiseksi suunnitelmakaudella 2026–2029

Asetettujen tavoitteiden tulee keskeisesti tukea ja edesauttaa kunnan strategisten tavoitteiden saavuttamista ja huomioida riskienhallintaan liittyvät näkökohdat ja kysymykset.

Tavoitteita voidaan asettaa seuraavista näkökulmista:

- vastaavat kuntalaisten ja asiakkaiden tarpeisiin
- kehittävät palvelujen saatavuutta ja vaikuttavuutta
- kehittävät kunnan palveluja ja toimintaprosesseja
- ovat realistisia suhteessa kunnan voimavaroihin ja ovat kunnan omin toimenpitein saavutettavissa
- edistävät kunnan menestymistä tehtävissään
- huomioivat ja parantavat riskienhallintaa
- ovat mitattavissa

Talousarvion laskentaperusteet

Palvelualueet laativat talousarvion 2026 vuodelle ja taloussuunnitelman vuosille 2027–2029.

Taloussuunnitelmassa tulee huomioida toiminnan muutokset ja investointien käyttötalousvaikutukset.

Kunta-alan yleinen virka- ja työehtosopimus 2022–2025 päättyi 30.4.2025. Uusi sopimus astui voimaan 1.5.2025 ja päättyy 29.2.2028. Palkantarkistusta vuoden maaliskuun 2025 palkkatasoon on arvioitu vuodelle 2026 4,2 %. 2027 vuodelle 1,8 % Henkilöstömenojen kasvua 2028 ja 2029 on arvioitu 2 %.

Sivukulujen maksuprosentit vahvistetaan lopullisesti loppuvuonna 2025. Budjetin laadinnassa käytetään aluksi tämänhetkisiä (elokuu) 2025 lukuja:

- Kevan eläkemaksu (JuEl) 16,80 %
(sis. palkkaperusteinen eläkemaksu, työkyvyttömyyseläkemaksu)
- Eläkemenoperusteinen maksuosuus muuttuu tasausmaksuksi. Tämä on arvioitu Kevan tasauslaskelman mukaisesti.
- Työnantajan sosiaaliturvamaksu 1,90 %
- Työttömyysvakuutusmaksu 1,72 %
- Tapaturmavakuutusmaksu 0,17 %
- Muut sosiaalivakuutusmaksut 0,03 %

Palvelualueet eivät itse budjetoi sivukuluja, vaan ne tulevat keskitetysti budjettiin Raindancen automaattilaskennan kautta, yllä olevan mukaisesti.

Menojen arvioinnissa huomioidaan voimassa olevat sopimukset ja hankintapäätökset sekä arvioitu kustannustason kasvu niissä erissä, joissa se on oletettavaa. Kustannuksiin ei lisätä automaattisia prosenttikorotuksia vaan palvelualueiden tulee arvioida menoeriä vuoden 2025 tilinpäätösennusteiden pohjalta. Suunnitelmavuosille on arvioitu myyntituloihin 1 % kasvua, muihin toimintatuloihin 0,5 % kasvua, palveluiden ostoihin 2 % kasvua.

Henkilöstösuunnitelma

Talousarvion- ja taloussuunnitelman liitteeksi laaditaan henkilöstösuunnitelma. Henkilöstöjohtaja lähettää suunnitelman laatimiseksi erillisen ohjeen. Henkilöstösuunnitelma on osa talousarvioehdotuksen sisältöä ja se laaditaan myös suunnitelmavuosille.

Käyttötalous ja tulosalueiden valmistelu

Numeraalinen osa

Toimielinten talousarvioehdotukset esitetään tulosalueittain toimintatuotot ja –kulut (ulkoiset ja sisäiset) sekä toimintakate muodossa.

Suunnitelmavuodet 2027–2029

Suunnitelmavuosien 2027–2029 pohjana käytetään talousarviovuotta 2026. Suunnitelmavuosille merkitään tulo- ja kustannusmuutokset edelliseen vuoteen verrattuna. Suunnitelmavuosien rahanarvona käytetään 2026 vuotta, jotta vertailukelpoisuus säilyy.

Talousarviovuoden ohella myös suunnitelmavuosien huolellisella suunnittelulla on iso merkitys pitkäjänteisen suunnittelutyön kannalta.

Tekstiosa

Talousarviossa esitetään seuraavat (1–3) kohdat:

1. Palvelualueen palvelusuunnitelma (-ajatus)
 - palvelusuunnitelmassa esitetään kuntalaisten hyvinvointia koskevat tavoitteet ao. tehtäväalueella. Palvelusuunnitelmassa esitettävät tavoitteet ohjaavat tehtäväkohtaista tavoiteasettelua.
 - Palvelualueen henkilöstömäärä.

2. Tulosalueen palveluajatus ja toimintaympäristön muutokset suunnitelmakaudella
 - tulosalueen palveluajatus lyhyesti ja vuoden 2026 toiminnan painopisteet
 - merkittävät lainsäädännön muutokset
 - merkittävät toiminnalliset muutokset
 - millaisia riskejä tai epävarmuustekijöitä mahdollisten tavoitteiden saavuttamiseen sisältyy ja millaisia toimenpiteitä tavoitteisiin pääseminen edellyttää.
3. Suorite- ja tunnuslukutiedot kerätään lautakuntakäsittelyyn suoritteiden seurantaan varten. Niitä ei esitetä talousarviokirjan liitteenä. Suorite- ja tunnuslukutietojen keräämisessä tulee ottaa huomioon strategia ja niitä tukevat tavoitteet.

Maksut ja taksat

Palvelualuekohtaiset maksut ja taksat tulee päivittää vastaamaan kustannustason muutosta. Tarkistusperusteena käytetään viranomaispäätöksiä ja –määräyksiä sekä omakustannus perustetta.

Sisäiset vuokrat ja ateria- ja puhtauspalvelut

Tekninen ja elinvoimapalvelualue on valmistellut sisäiset vuokrat, sekä ateria- ja puhtauspalvelujen sisäiset laskutukset suoraan talousarvioon ja käyttösuunnitelmiin ja ne viedään Raindancen järjestelmään sisäisinä erinä.

Sisäinen vuokra sisältää tällä hetkellä pääomavuokraosuuden ja ylläpitovuokran osuuden. Pääomavuokraosuus sisältää korkokustannuksen 4 % rakennuksen tekniselle arvolle sekä korjausvastuun 1,75 % rakennuksen jälleenhankinta-arvolle. Ylläpitovuokra muodostuu kunnossapidosta, kiinteistönhoidosta, käyttökuluista ja muista käyttäjäkohtaisista kuluista. Sisäisten vuokrien laskentaperusteet vahvistetaan erikseen teknisessä lautakunnassa.

Siivouspalvelut budjetoidaan ja laskutetaan erikseen. Keittiöille ja toimipisteille tehdään oma budjetti, jossa arvioidaan tuotettava suoritemäärä ja sen perusteella määräytyy yksikkökohtainen yksikköhinta. Yksikköhinnan ja suoritemäärän perusteella lasketaan yksikön ruokailupalvelujen ostomäärä vuodelle 2025.

Investoinnit

Käyttöomaisuushankinnan arvonlisäveroton raja on 10 000 €, tätä pienemmät hankinnat merkitään käyttömenoina. Hankkeen toteutuksen viivästyessä talousarvioon varattu käyttämätön määräraha voidaan siirtää seuraaville vuosille talousarviokäsittelyn yhteydessä.

Lautakuntien käyttösuunnitelma

Käyttösuunnitelma on talousarvioon sisältyvä yksityiskohtainen, tulosityksikkökohtainen vuosibudjetti, joka muodostuu numeraalisesta ja kirjallisesta osasta. Talousarvion ja käyttösuunnitelman tulee olla yhtäpitävät ja sen varmistamiseksi ne valmistellaan yhtäaikaaisesti.

Palvelualueita kehoitetaan valmistelevaan talousarviota niin että siitä saadaan samalla muodostettua tulosityksikkökohtainen käyttösuunnitelma. Kustannuspaikkataso on alin kustannustaso, jolle talousarvion ja käyttösuunnitelman tuloarviot ja määrärahat kohdennetaan.

Tulosityksikön tavoitteet, toimintasuunnitelma sekä toimintaympäristön määrä ja henkilöstö

Tulosityksikköjen tavoitteet perustuvat ylemmän tason tulosaluetavoitteille tukien niiden toteuttamista. Tulosityksiköiden tavoitteissa korostuu toiminnan operatiivinen ohjaaminen ja organisaation toiminnan johtaminen, tulosityksikkökohtaiset tavoitteet ovat osaltaan työnjohdollisia.

Käyttösuunnitelma ja talousarvio tuottavat taloussuunnitteluun, päätöksentekoon ja talousseurantaan toisiaan täydentävää informaatiota organisaation toiminnasta. Valtuuston tulosaluetavoitteet tarkentuvat alemman tason tavoitteissa ja edelleen esimies- ja alaiskeskusteluissa.

Tytäryhtiöt

Kunnan tytäryhtiöiden tulee esittää toiminta-ajatus ja tehtävät, tavoitteet sekä erikseen pohjamateriaalissa mainitut tunnusluvut suunnitelmavuosien 2027–2029 osalta. Tytäryhtiöiden tulee huolehtia, että toiminnan tavoitteet vastaavat uutta päivitettyä kunnanstrategiaa.

Liitteet

Talousarviopohjat toimialoille (Teams - talousarvio – talousarvio 2026-kansiossa)

Investointisuunnitelma (Teams – talousarvio –talousarvio 2026-kansiossa)

Talousarviopohjat konserniyhtiöille

Yhteyshenkilöt

Kristian Kuisma

controller

puh. 040 314 6799

kristian.kuisma@mantsala.fi

Jakelu

Hannu Laurila

Esa Siikaluoma

Riitta Samola

Mika Lindgren

Vesa Gummerus

Timo Ahvo

Marko Lipponen

Anna-Liisa Liettyä

Katja Elo

Karoliina Purola

Mika Pynttari

Annukka Huisko-Moilanen

Pertti Palmroos

Soile Karhinen

Terhi Kerttula

Jyrki Mäklin

Tiina Hast

Nivos-konserni / Marko Ahl ja Helena Perämäki

Mäntsälän Kodit Oy / Rauni Ohvo

Mäntsälän Jäähalli Oy / Joni Ruotsalainen
Mäntsälän Yrityskehitys Oy / Juha Leinonen / Tytti Auromaa
Mäntsälän Toimistotalo Oy / Rauni Ohvo